

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

A GAZDÁLKODÁS GYAKORLATÁBÓL

A SZŐLŐTERMELÉS BERUHÁZÁSI PROBLÉMÁI A KUNBAJAI ÁLLAMI GAZDASÁGBAN

CZEGLÉDY JÁNOS

A Kunbajai Állami Gazdaság (Bácsszőlős) 1600 hektárt meghaladó szőlőterületével, kiépített feldolgozó, bortároló és palackozó kapacitásával az ország legnagyobb üzemi vertikumai közé tartozik. A nagymérvű koncentráció mellett figyelmenre méltó a szakosodás magas foka. A vertikum árbevétele az üzem összes árbevételének 95%-át adja. A gazdaságban folyó beruházási tevékenység egyetlen ágazat, a szőlő- és bortermelés fejlesztésére irányul.

A Kunbajai Állami Gazdaság talajainak 90%-a homok. A terület intenzív hasznosítására a szőlő bizonyult legmegfelelőbbnek. 1957-ben kezdődött a nagyarányú szőlőtelepítés.

Az ültetvények termőrefordulásával párhuzamosan jelentkezett a vertikum kiépítésének igénye. A hatvanas évek közepén már közel 500 hektár szőlő termésének elhelyezését kellett megoldani és évenként további 200 hektáros növekedéssel is számolni kellett. A borkombinát megépítése mellett három erős érv szólt:

— A felvásárló szervek nem rendelkeztek a közelben akkora fogadókapacitással, amely a termés egészének feldolgozását megoldotta volna. A gazdaság tárolótere a terméshez képest elenyésző nagyságrendű és korszerűtlen volt, több kisüzemi pincében szétszórtan helyezkedett el.

— A szüret optimális, a termelő igényeinek is megfelelő időpontban való megkezdése, a veszteségmentes, gyors betakarítás csak akkor lehetséges, ha a feldolgozó és a tároló a termelő kezében van.

— A harmadik és talán legfontosabb tényező a jövedelem. Míg a szőlő felvásárlási árai nem, vagy alig fedezték a felmerült költségeket, addig a borértékesítés szép nyereséget biztosított.

A két tevékenység üzemen belüli összekapcsolása alapvető érdekként jelentkezett a szőlőtermelő gazdaságoknál, hiszen a termelés eredményessége múltott ezen.

A piaci igényeknek megfelelően szükségessé vált a palackos borok arányának növelése. Ma az összértékesítés 70%-át teszi ki a palackos áru, ek-

kora mennyiség letöltése azonban csak korszerű gépsorok beállításával vált lehetségessé.

Az egész mezőgazdaságra jellemző az élő munka termelékenységének gyors növekedése, amely igen szorosan összefügg a gépesítés színvonalával. A fejlődést mutatja, hogy az egységnyi szőlőterületre fordított közvetlen munkaóra már csak 60%-a a 10 évvel ezelőttinek. Minden munkafolyamat gépesítve van bizonyos fokig, sőt a szüret teljes gépesítése is megvalósul néhány éven belül az egész területen. Állandó fejlődésben van a szőlőtermelés technológiája. Ennek szerves része az ültetvények korszerűsítése is.

A BERUHÁZÁS ÉS A TERMELÉS KAPCSOLATA

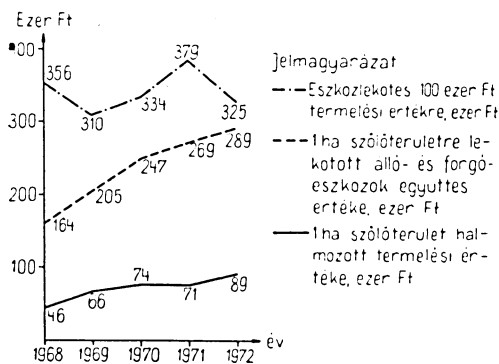
Az új beruházás hatása a termelési folyamatra igen sokrétű lehet. A termelés volumenének, hatékonyságának növelése mellett a beruházás fő célkitűzéseként a gazdaságosság és a munkatermelékenység növelése, a minőség javítása, foglalkoztatási lehetőségek teremtése és szociális, egészségügyi jellegű célok megvalósítása is szerepelhetnek.

A termelőeszközök és az őket mozgásba hozó munkaerő mennyisége, minősége, illetve egyensúlya képezik a termelés alapvető feltételeit. Különösen jelentős szerepet játszanak az állóeszközök, mert használatuk több évre, esetleg több évtizedre terjed. Az állóeszközök egyszeri ráfordítás jellegéből az is következik, hogy a kiadások koncentrálva, rövid időszak alatt jelentkeznek, az elhasználódás, illetve megtérülés pedig viszonylag hosszú időt igényel. A beruházási összegek megelőlegezése komoly követelményeket támaszt a vállalat fejlesztési alapjával, közvetve annak forrásaival szemben.

A szőlő-bor vertikum az erősen eszközigenyes ágazatok közé tartozik. 100 Ft termelési érték előállításához 200–300 Ft értékű állóeszközt és 70–100 Ft-nyi forgóeszközt kell termelésbe állítani. Az állóeszközökön belül legnagyobb súllyal az ültetvények, a tárolótér, valamint a gépek és gépi berendezések értéke szerepel. A forgóeszköz-állomány azért ilyen magas, mert forgási sebessége megközelíti az egy nap-tári évet.

A szőlő-bor vertikumban leköötött eszközök értékének alakulását szemlélteti az 1. ábra.

Az 1. ábra szerint az eszközigenység 9,1%-kal csökkent 1968. évről 1972-re. A közbeeső évek alatti erős ingadozást az okozza, hogy a borkombinát aktiválása és használatba vétele között fáziseltolódás volt. Ez a jelenség javítja

1. ábra. A kunbajai szőlő-bor vertikum eszközigenye

az 1969—70. évi mutatókat és rontja az 1971. évit. Az 1971. évi szőlőtermelés a több éves átlagnál alacsonyabb volt a kedvezőtlen időjárás következtében, ez is közrejátszott a hányados átmeneti emelkedésében.

A termésnövekedés mellett a munkatermelékenység javulása is döntően a beruházások függvényében következett be. Mértékére jellemző, hogy az 1 főre jutó termelési érték 76%-kal nőtt 1968 óta.

A beruházás és az amortizáció

Az amortizáció, elvileg, az állóeszközök felhasználódásának elismerése a költségekben, ugyanakkor — mint elkülönített pénzalap — az felhasználódott állóeszközök lecseréléséhez szükséges fedezetet hivatott biztosítani.

A selejtezés és az állóeszköz-értékesítés, jellegét tekintve, ugyanide tartozik. Összege azt is mutatja, hogy az előírt leírási idő lejárt előtt, a népgazdaság, illetve a vállalat használatából mennyi állóeszköz kerül kivonásra.

A képződő amortizáció az állami gazdaságoknál jelenleg teljes egészében visszamarad, és fejlesztésre fordítható. Ez előnyös a vállalati gazdálkodás szempontjából. Kedvezőtlen jelenség viszont a központilag kialakított leírási kulcsok és a valóságos felhasználódási ütem közti feszültség. A beruházott eszközök többsége idő előtt felhasználódik, részben a túlzott igénybevétel, részben minőségi hibák következtében. Az erő- és munkagépek jelentős részét csak 4—5 évig lehet gazdaságosan üzemeltetni, ugyanakkor amortizációs idejük 8 év. A problémát csak fokozza a fejlődő tudomány és technika hatására jelentkező erkölcsi elavulás.

A lassított amortizáció mindenképpen negatív hatással van a beruházási tevékenységre. Arra ösztönöz, hogy gazdaságtalan üzem mellett is termelésben tartsanak elavult, de még le nem írt eszközöket. Ha a vállalat selejtezi az ilyen állóeszközöket, akkor a hátralevő évek amortizációja erősen csökkentheti az adott év vállalati eredményét.

AZ ÁGAZAT NYERESÉGVISZONYAI ÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

Közismert, hogy a szőlőtermelés az elavult technológia és a borászati tevékenység hiánya következtében veszteséges ágazat a mezőgazdasági üzemek jelentős részében. Gazdaságunkban a vertikum 20%-nyi nyereséget produkál a termelési értékhez viszonyítva.

A fennálló rendelkezéseknek megfelelően az utóbbi két év vállalati nyereségének 40, illetve 50%-át fordítottuk fejlesztési célokra. Az állóeszköz-értékre vetítve azonban a fejlesztési nyereséghiányad mindössze 3—4%. Ez a lehetőség elég szerény, figyelembe véve a vertikum állóeszköz-igényességét.

A fejlesztési bankhitel és a hitelképesség

A népgazdaság hitelforrásai szűkösek. Ezért az elosztási problémák csökkentése érdekében megemelték a kamatlábat és csökkentették a hitel-lejárat időtartamát. Azt is célozta ez a gazdaságpolitikai lépés, hogy a hite-

lek elsősorban ott kerüljenek felhasználásra, ahol megtérülésük a leggyorsabb.

Úgy érezzük, hogy ma is szükség volna erősebb differenciálásra a beruházások jellegétől függően. A két-három éves lejárata és a 8%-os kamat nem sok egy olyan gépi berendezésre, amelynek munkatermelékenység-növelő, költségcsökkentő hatása jelentős. Ezzel szemben egy 50 évig is üzemeltethető bortároló, de méginkább az ültetvénytelepítés esetében — ahol minimálisan 5 év a termőrefordulás, a termésmaximum elérése pedig legalább 15 éves korra tehető — erős ellentmondást találunk. A rövid lejárata és a magas kamat nem ösztönöz hitelfelvételre.

Hitelek igénybevétele-nél mindig szem előtt kell tartani azt a tényt, hogy a hitel a fejlesztési alap megelőlegezése, aminek következtében kamattal együtt csökkenti a következő évek fejlesztési lehetőségeit.

A fejlesztési alap elmúlt 5 évi alakulását és felhasználását mutatja az 1. táblázat.

1. táblázat

A FEJLESZTÉSI ALAP ALAKULÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA
A KUNBAJAI ÁLLAMI GAZDASÁGBAN

	1968.	1969.	1970.	1971.	1972.
	évben, ezer Ft				
<i>Az alapképzés forrása</i>					
Előző évi nyereség	—	4 254	5 388	6 883	6 953
Amortizáció	5021	5 844	6 512	8 483	11 273
Selejtezés, értékesítés	1000	1 609	11 873	824	1 045
Alapképzés összesen	6021	11 707	23 773	16 190	19 271
<i>Kötelezettségek</i>					
Beruházásihitel-törlesztés	—	—	—	4 308	6 575
Forgóalaphitel-törlesztés	—	—	1 250	2 958	2 000
Egyéb	145	1 314	1 081	443	884
Kötelezettségek összesen	145	1 314	2 331	7 709	9 459
Beruházásra marad	5876	10 393	21 442	8 481	9 812
Beruházási hitelállomány	1644	9 959	23 239	41 766	35 191

Ha a forrás- és eszközoldalán egyaránt eltekintünk az ártámogatásoktól, az 1. táblázatból azt látjuk, hogy (5 év átlagában) az évi 22 milliós nagyságrendű beruházási összegből 9 milliót (41%) fedeztünk hitelből. Ez az arány jelenleg eléri az 50%-ot. Az elkövetkező években kénytelenek leszünk to-

vább növelni a hitelek részarányát, hogy fejlesztési célkitűzéseinket megvalósíthassuk.

Eddigi hitelfelvételeink a korábbi kedvező feltételek mellett történtek. A növekvő hitelhányad, a rövid lejárat és a magas kamat — a termelés javuló eredményessége mellett is — megnehezíti beruházási tevékenységünket.

A FONTOSABB BERUHÁZÁSOK

Ültetvények létesítése

A szőlőtelepítés jellegénél fogva nem tartozik a legideálisabb beruházások közé. Minimálisan 5—6 év telik el a munka megkezdésétől a termőrefordulásig. Növeli tehát a befejezetlen beruházások részarányát, aminek kedvezőtlen pénzügyi kihatását még fokozza a ráfordítások időszakon belüli sajátos eloszlása. Az eszközök nagyobb részét ugyanis az első-második évben kell folyósítani, később csak ápolásra van szükség. Az ültetvények telepítését saját kivitelezésben végeztük és végezzük. Ez alól csak a tereprendezési munkák képeznek kivételt. A házi kivitelezés előnyeként kiemelhetjük azt, hogy a tényleges költségek a tervezetten belül maradnak és időelcsúszás sem fordul elő. Nagy gondot jelent a szükséges anyagok beszerzése. Sok esetben szinte lehetetlen megszerezni az igényelt mennyiségű, illetve minőségű szaporító és tápanyagot. Az árak fokozatos emelkedésével is számolni kell.

A homoki szőlőtermelés kulcskérdése a nagy adagú tápanyag-utánpótlás. Megfelelő termésszint csak magas színvonalú szerves- és műtrágyázással biztosítható. Monokulturális üzem lévén, a szerves trágyát más vállalatoktól kell beszereznünk. Korábban az igényelt mennyiség beszerzése szinte lehetetlen volt. Néhány éve a Fővárosi Talajerő-gazdálkodási Vállalat szállítja az ipari szerves trágyát. Problémát az okoz, hogy — a nagy távolság miatt — a vasúti szállítás költségei meghaladják a beszerzés költségeit. A jövőben ezért a szervesanyag-utánpótlást a szomszédos Bácsalmási Állami Gazdaság sertéstelepén képződő hígtrágyával kívánjuk biztosítani. A hígtrágya kijuttatásának a megoldása azonban jelentős beruházást igényel, és a nagy tömegű anyag mozgatása is meglehetősen költségigényes.

A szervestrágyázást kiegészítendő — az elmúlt évekhez hasonlóan — a jövőben is bedolgozzuk a szőlővenyigét, és zöldtrágyázást is végzünk. A műtrágyázás kevesebb problémát okoz. A választék lehetne nagyobb is a különböző összetételű műtrágyákban és jó volna, ha a szállítások a megrendelésen feltüntetett időpontban történének. Jelenleg gyakran előfordul, hogy a szükségesnél fél évvel később érkezik valamelyik műtrágyaféleség. Ugyancsak gyakori az egyéves előszállítás, amely tárolási problémát is okoz a gazdaságnak.

1968-tól a homoki szőlőtelepítés nem részesült állami támogatásban. Ez az egyik oka annak, hogy nem folytatódott a terület bővítése. A másik okot az elmúlt időszakban végbement óriási technológiai fejlődésben találjuk meg. Az ötvenes években telepített szőlőket szélessorosítani kellett,

hogy gépi talajművelését és növényvédelmét megoldhassuk. Korszerű támrendszert is kellett építeni. Mindez elvonta az erőket az új telepítésektől.

Ma napirenden van az ültetvények majdnem egészét érintő korszerűsítés. Mi teszi szükségessé a nagyarányú munkálatokat? Jelentős változáson ment keresztül a szőlő géprendszere. A szüretelő gép megjelenése megnyitotta az utat a teljes gépesítéshez, ugyanakkor speciális követelményeket támaszt az ültetvények kialakításával szemben. A valamikor legkorszerűbbnek induló szélessoros nagyüzemi telepítések, amelyek megközelítették biológiai teljesítőképességük felső határát, ma már korszerűsítésre szorulnak. Tovább lépni csak úgy tudunk, ha a legmegfelelőbb technológiákat alkalmazzuk, érvényesítve a több mint 10 év alatt szerzett tapasztalatokat.

A korszerűsítés az ültetvények egy részénél tökerítéssel, nagyobb részénél a művelésmód gyökeres megváltoztatásával és a gépi szüret igényeinek megfelelő támrendszer építésével jár együtt.

Tehát az ültetvények erkölcsi elavulása előre nem sejtett nagyságrendű pótlólagos befektetéseket tesz szükségessé.

A korszerűsítési munkával párhuzamosan folynak egy újabb telepítési program előkészületei.

A következő ötéves tervidőszakra 600 hektár területbővítést irányoztunk elő. A szaporítóanyag előállítását magunk biztosítjuk új rezisztens fajtákból.

Gépesítés

A gépesítés elsődleges célja a kézi munkaerő helyettesítése, a munkatermelékenység növelése és a nehéz fizikai munkák felszámolása. Ezen túl jelentős szerepük van az új gépeknek a végtermék mennyiségének fokozásában, minőségének javításában.

A gépesítés a vállalaton belül az a beruházási terület, amelyik leginkább megérzi a fejlesztési alap szükségességét. Az elmúlt években többször kellett elhalasztani az időszzerű gépbeszerzéseket, sok esetben a beütemezett szinttartó beruházásokról is le kellett mondani. Ebből olyan következmények is származtak, hogy átmenetileg drágultak a gépi munkák és problémás volt a technológiai határidők betartása.

Sokkal több nehézséget okozott a belföldi géppiac. Műszakilag régen megoldott gépi munkafolyamatokra csak kapitalista piacról szerezhetők be a gépek és berendezések. Rengeteg problémát okoz a belföldi gépek gyors elhasználódása, nem kielégítő munkaminősége.

Súlyos teher az árak állandó emelkedése. Az új, korszerű technikát aránytalanul magas kell megvásárolni. Egy szüretelő gépért, amely végeredményben egy bonyolultabb univerzál traktor, több mint 20 db MTZ—50-es erőgép árát kell fizetni. Egy növényvédő helikopter árából 70—80 db korszerű permetező gépre telne, ugyanakkor egy helikopter csak mintegy 30 db földi permetező gép munkáját képes elvégezni.

Építés

A

ciális

a bor

építés

a váll

nális

megv

pénz

máig

borko

arra,

ben f

1

140 0

ről, m

1969

fejlöd

A

dott l

emelk

A

venni

A

Az 19

hanen

A mu

A

Kisku

A

vas-, c

erőit a

szerte

tattak

még t

amely

lölhet

ványo

építke

került

A

viselet

E

hiány

ország

Építés

Az utóbbi években a szociális jellegű épületek mellett a borkombinát és a gépműhely építése jelentkező igényként a vállalatban belül. A kommunális beruházások rendben megvalósultak, a műhelyépítés pénz és vállalkozó hiányában máig is csak terv maradt. A borkombinát viszont érdemes arra, hogy esetével részletesebben foglalkozzunk.

1965-ben megszületett a döntés egy 120 000 hektoliteres tárolótérrel és 140 000 q-s szőlőfeldolgozó kapacitással rendelkező feldolgozóüzem építéséről, melynek teljes költségelőirányzata 69 906 ezer Ft, átadási határideje 1969 volt. Érdemes mindjárt meg is nézni — a 2. ábra alapján — hova is fejlődtek ezek a számok.

Az átadási határidő 1969-ről 1970-re majd 1971. augusztus 31-re tolódott ki. Végül is az átadás 1972. november 28-án történt meg. A költségemelkedés 77,9%-os volt, a határidő 3 évvel tolódott el.

A határidők eltolódásának okait érdemes az alábbiakban szemügyre venni:

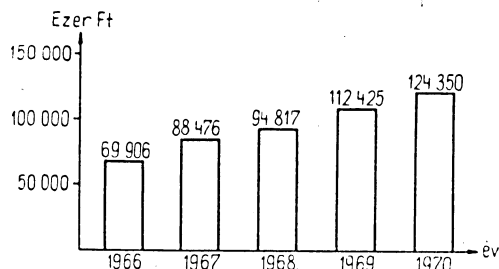
A borkombinát építése állami célesoportos beruházásként kezdődött. Az 1968. január 1. utáni teljesítéseket már nem költségvetési juttatásból, hanem saját erőből kellett finanszírozni — leszámítva az ártámogatást. A munkák előrehaladását pénzügyi nehézségek nem akadályozták.

A létesítmény beruházója maga a gazdaság, kijelölt kivitelezője a Bács-Kiskun megyei Építőipari Vállalat volt. A bonyolítást a MEZŐBER végezte.

Az építőipari vállalatnál gyakran jelentkező tartós cement-, betonvas-, egyéb anyag-, vagy éppen munkaerőhiány. 1970-ben átcsoportosította erőit az árvíz sújtotta területek építkezéseire. Az említett problémák ország-szerte jelentkezték hasonló beruházásoknál és elégséges jogalapot szolgáltatott a mindenkor lemaradás indokolására. Az alvállalkozók munkájával még több volt a probléma. Az a jelenség, amelyről még beszélnünk kell, és amely talán a legfontosabb volt a határidő-elcsúszás okai közül, abban jellemezhető meg, hogy amíg nagy anyagfelhasználással, kis élő munkával látványos, pénzt hozó létesítményeket lehetett elérni, addig szépen haladt az építkezés is, mihelyt a szerelésre, burkolásra és más munkaigényes munkákra került a sor, az ütem hirtelen lelassult.

A bonyolító vállalat szintén nem volt kellően érdekelt a gazdaság képviseletében.

E problémák gyökere lenyúlik a vállalatok közötti konkurrencia teljes hiányához. Az építő és bonyolító vállalatok fokozott érdekelttségét ezért országos intézkedésekkel kell elősegíteni.

2. ábra. A szőlőfeldolgozó üzem építése költségvetési előirányzatának növekedése

A jelenlegi gyakorlathoz képest szigorítani kellene a kötbérezési feltételeket, és alkalmazásukat is szorgalmazni kellene.

A költségvetési előirányzat emelkedésének egy része megmagyarázható az időközben eszközölt tervmódosításokkal: a palackozótér bővítésével (12 715 ezer Ft), hűtőtechnológia bevezetésével (2794 ezer Ft). Legnagyobb részét azonban az állandósult áremelkedés okozta, amely elsősorban a határidő-elcsúszás miatt érintett bennünket.

A szükségessé vált többletbefektetést más ágazatoktól kellett elvonni, a hitelekért magas kamatot kellett fizetni. Azokon a területeken, ahonnan elvontuk a beruházási keretet, lemondtunk egy időre a fejlesztés lehetőségéről.

A teljes üzembehelyezés elcsúszása miatt a gazdaság jelentős haszontól is elesett. A határidő eltolódása az áremelkedés és jövedelemkiesés mellett a beruházás erkölcsi elavulásával okozta a legnagyobb kárt. 1972-ben, amikor elkészült a borkombinát, a gépek többsége helyett újabbat, korszerűbbet vásárolhattunk volna.

A MEGVALÓSULT BERUHÁZÁSOK HATÉKONYSÁGA

A gazdaság eszközhatékonysági mutatói — a jelenlegi közgazdasági szabályozók és termelési színvonal meghatározta viszonyok között — a 2. táblázat szerint alakulnak a szőlőtermelés, illetve a borászat területén, valamint a vertikum egészében.

Az eredményességet mutató 20,7%-os nyereségráta önmagában megfelelőnek mondható, ha figyelmen kívül hagyjuk az ágazat nagy eszközigényét. A szőlőtermelés és borászat részmutatójával kapcsolatban megjegyezzük, hogy a szőlő 5,30 Ft/kg-os elszámoló áron kerül hozamolásra a szőlőtermelésnél, illetve jelentkezik költségként a borászatnál. A szőlő jelenlegi értékesítési árát behelyettesítve, romlana a szőlőtermelés és javulna a borászat mutatója.

Az eszközfelhasználás jövedelmezősége alacsony, alatta marad a hitel-felvételnél fizetendő kamatlábnak.

2. táblázat
A KUNBAJAI ÁLLAMI GAZDASÁGI ESZKÖZHATÉKONYSÁGI MUTATÓI
1972-BEN

A mutató megnevezése	Szőlő- termelés	Borászat	Teljes vertikum
100 Ft termelési értékre jutó nyereség, Ft	25,8	15,1	20,7
100 Ft állóeszközüértékre jutó nyereség, Ft	7,4	6,7	7,1
100 Ft álló- és forgóeszközüre jutó nyereség, Ft	6,3	5,4	5,8
Megtérülési idő, év	17,4	13,5	15,4
Átlagos amortizációs idő, év	27,6	25,0	26,7

si felté-
rázható
ítésével
nagyobb
orban a
elvonni,
honnan
előtéríté-
szontól
mellott
en, ami-
rszerűb-

A megtérülési idő az eredményesség magasabb foka ellenére hosszabb a szőlőtermelésben, mint a borászatban. Ennek oka a szőlő magasabb eszközigénye.

A helyzet a legtöbb szőlőtermelő üzemben rosszabb, mint a Kunbajai Állami Gazdaságban. Ahhoz, hogy a fennálló árak mellett az üzemek nagy többsége jövedelmezően termelhessen, a jobb szervezésen, a munkatermelékenység növelésén, a kapacitáskihasználás javításán kívül jelentős beruházásokra is szükség van.

A beruházásokhoz hitelt igényelnek a termelők, hiszen fejlesztési alapjuk szűkös az alacsony színvonalú termelés következtében. A szőlő-bor vertikum magas eszközigényét, a 15 éves sőt hosszabb megtérülési időt mindenképpen figyelembe kellene venni a hitellejárat és a kamatláb megállapításakor.

gazdasági
— a 2.
én, vala-

Государственное хозяйство Кунбая занимается виноградарством на песках, в денежном доходе его доля реализации продуктов виноградо-винодельческой отрасли составляет 95 %. Автор, директор хозяйства, рассматривает проблемы специализации со стороны практики. Показывает, что винодельческая отрасль и реализация бутылочного вина являются условиями эффективного хозяйствования. Внедрение новых методов виноградарства требует слишком великие затраты. Сами хозяйства из собственного дохода не могут обеспечить средства. Для решения проблемы требуется государственный кредит, улучшение условий кредита и более лучшее и дешевое выполнение капиталовложения.

an meg-
eszköz-
an meg-
olásra a
szőlő je-
javulna

l a hitel-

Das Staatsgut in Kunbaja ist ein auf Sandböden wirtschaftender Weinbetrieb, 95% aller Preiseinnahmen stammen aus Weintrauben- und Weinverwertungstätigkeiten. In der Behandlung macht uns der Direktor des spezialisierten Betriebes mit den verschiedenen Problemen bekannt. Die, aus seinen Untersuchungen bezogenen praktische Ergebnisse zeigen darauf dass die wichtigsten Bedingungen der gewinnbringenden Wirtschaftsweise im Weinbetrieb aus der Weinverarbeitung und aus den flaschenweisen Weinverkauf bestehen. Die Einführung der modernen Weinverarbeitungs- und Weinbaumethoden bedingt aber bedeutende Investitionslasten die jedoch aus den eigenen Betriebsgewinnen nicht getragen werden können. Deswegen werden Kredite, günstigere als die z. Z. bestehenden Kreditbedingungen benötigt, auch die Investitionen sollen besser und billiger ausgeführt werden.

2. táblázat

Teljes
vertikum

20,7
7,1
5,8
15,4
26,7

Kunbaja State Farm is a sandy vine-production one, in which grape and wine sales represent 95 percentage of total receipts. Director of the farm investigates the problems of the specialized farm in question in his article. This investigation is a practice-oriented one, for the author wants to emphasize the fact, that wine processing and sale of bottled wine present a condition for the profitable farming. These and introduction of advanced vine-cultivation methods represent immense investment burdens, which the farms are not able to pay from their own profits. Credits, more advantageous borrowing conditions are needed, and investments have to be completed in a better and cheaper way.

Dr. Szakasits D. György:

Magyarország

és a tudományos-technikai forradalom

„Az elkövetkezendő évtizedekben hazánk is átlépi a tudományos-technikai forradalom küszöbét. Ezzel kapcsolatos feladatainkat még nehezebbé teszi az, hogy a fejlettebb szocialista ember-típus és társadalmi viszonyok létrejöttéhez szükséges anyagi-műszaki alap teljes felépítése is még előttünk áll. Ezt a fejlődési periódust nem lehet átugrani. A szocializmus gyorsabb építését társadalmunk viszonylag elmaradott általános és szakmai kulturális színvonalától, tehát előre kell lépniünk a társadalmi-gazdasági fejlődés meggyorsításához.”

Ez a könyv központi gondolata, amelyre az egész mű logikája épül. A szerző természetesen nem csupán a magyar viszonyokat ismerteti. A tudományos-technikai forradalom főbb, általános vonásaiból indul ki: abból, hogy a gyors ütemű műszaki haladás eredményeként megváltozik a termelésben az ember szerepe, a természeti környezet, és szükségyszerűen megnő a társadalmi termelés szervezettsége is. Foglalkozik azzal a kérdéssel is, hogy hol a határa a kapitalizmusban a tudományos-technikai forradalom kibontakozásának.

Hazánk és a tudományos-technikai forradalom kapcsolatát vizsgálva, Szakasits D. György nem a materiális tényezőket, a termelőerők anyagi elemeit hangsúlyozza. Koncepciójából következik, hogy ezekkel legalábbis egyenrangúnak érzi az olyan, kevésbé kézzelfogható tényezők szerepét, mint az általános és szakmai képzettség, a termelés társadalmi szervezettsége, a tudó-

mány és a termelés társadalmi kapcsolata, a vállalati munka korszerűsítése, az üzemi demokrácia stb.

A könyv nem törekszik teljességre. Egy részterületet vizsgál — de a legfontosabbak egyikét. Sokoldalú okfejtése, a tudományos-technikai forradalommal kapcsolatos elméleti ismeretek és a józan gyakorlatiasság összhangja, a bőséges bizonyító anyag érdeklődésre tarthat számot az igényes, jövőnk kérdései iránt fogékony olvasók széles körében.

Losonczi Károly:

A munkaerőmozgásról

A szerző, a Munkaügyi Minisztérium munkatársa, időszerű témát választott. A munkaerő — sokszor egészségtelen méretű — mozgása kétségtelenül napjaink gazdasági-társadalmi életének egyik sok gondnal járó pontja. Bonyolult a kérdés azért is, mert a munkaerőmozgás egyrészt a gazdaság növekedésének, a struktúra átalakulásának szerkesztő része, másrészt ellentétes is lehet a népgazdaság érdekeivel. A könyv tisztázza a munkaerőmozgás elméleti kérdéseit, a különböző fogalmakat (például mozgás, mobilitás, fluktuáció stb.), majd nagy tényanyagot feldolgozva, ismerteti a munkaerőmozgás okait és formáit, mind ágazati, mind területi vonatkozásban, külön részletezve az ingázók jelentős gazdasági és társadalmi problémáit. Külön vizsgálja a szerző a mozgás társadalmi és gazdasági hatását és a befolyásolás közgazdasági feltételeit. Az elméleti megállapítások mellett riportok, s számos táblázat és mozgásmodell teszi a témát közérthetőbbé, szemléletessé.

Kossuth Könyvkiadó.